

ШТРИХИ ДО МОВНОГО ПОРТРЕТА НАУКОВЦЯ: НЕВЕРБАЛЬНИЙ АСПЕКТ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

У статті окреслено параметри живого мовлення елітарної мовної особистості (МО) Л. А. Лисиченко як представника наукової інтелігенції харківської філологічної школи. Зроблена спроба визначити місце невербальної комунікації в когнітивних моделях дискурсу, окреслити риси індивідуального невербального стилю професора на основі когнітивно-лінгвістичного та когнітивно-психологічного підходу дослідження її комунікативних компетентностей (КК). Актуалізовано ідею виокремлення невербально-семіотичного рівня в структурі МО.

Ключові слова: живе мовлення, мовна особистість, невербальна комунікація, когнітивні моделі дискурсу, індивідуальний комунікативний стиль, когнітивно-лінгвістичний підхід, когнітивно-психологічний підхід, комунікативна компетенція, невербально-семіотичний рівень, структура МО.

Osipova T. F. Sketches to Linguistic Portrait of Scientist: Non-Verbal Aspect of Communicative Competence. *The article focuses on the analysis of a live speech of an elite language personality (LP) L. A. Lysychenko as a representative of a scientific intellectual of Kharkiv Philological school. The projection of the unique features of LP of the professor has been determined by means of the non-verbal behavior analysis in the process of an intellectual communication with a scientific audience. The attempt has been made to determine the place of a non-verbal communication in the cognitive discourse models, to characterize the features of the professor's individual non-verbal style based on the cognitive linguistic and cognitive psychological approach of the communicative competences investigation (CC). As a result, it has been revealed that the professor's individual non-verbal style is represented in the sphere of a universal linguistic discourse model by means of certain levels, in particular the interaction of verbal and non-verbal units in the synthesis of a whole speech, by their referent correlation, the correspondence of the categorical meanings to the pragmatic senses. The idea of singling out of a non-verbal semiotic level has been actualized in the structure of LP.*

Key words: live speech, language personality, non-verbal communication, non-verbal behavior, cognitive discourse models, individual communicative style, universal linguistic discourse model, the cognitive linguistic approach, cognitive psychological approach, communicative competence, interaction of verbal and non-verbal units, pragmatic sense, non-verbal semiotic level.

Осягненням поняття *мовна особистість* (МО) переймалося не одне покоління вчених, які присвятили свої праці проблемі встановлення взаємозв'язків і взаємовпливів *людини й мови*, визначення статусності й підпорядкування цих понять, їхньої значущості у формуванні людської особистості загалом. Від сакрального гумбольдтського – «мова – вічний посередник (Vermittler) між духом і природою людини» [3, с. 367] – крізь концепцію *внутрішньої форми мови* О. Потебні – найкращого інтерпретатора й послідовника ідей В. фон Гумбольдта [19, с. 98] – до напрацювань наступних поколінь вітчизняних і зарубіжних науковців (М. Бердяєв, Е. Муньє, Ш. Ренув'є, Л. Шестов у філософії, М. Алефіренко, Л. Булаховський, Л. Вайсбергер, І. Голубовська, А. Загнітко, В. Карасик, Ю. Караулов, Т. Космеда, В. Нерознак, Д. Овсянико-Куликівський, І. Стернін, Ю. Шевельов – у філології) сучасне мовознавство отримало потужну теоретичну платформу для актуального розвитку *лінгвоперсоналогії*, репрезентованої

зокрема працями Л. Лисиченко, М. Ляпон, Т. Скорбач, С. Сухих (психолінгвістичний аспект), Л. Балонova, В. Дегліна, Т. Ахутіної, Н. Лемяскіної, А. Меркулової, Є. Чернишовой, В. Харченко (соціолінгвістичний аспект), К. Голобородька, А. Загнітка, Т. Космеди, Л. Мацько (індивідуальний, дискурс-лінгвістичний аспект).

Відзначають зумовленість *мовної поведінки особистості* сферою її професійної діяльності [9, с. 40]. Науковий інтерес сьогодні становлять чинники *живого мовлення* – від глосолалії та звукової поезії до виразного руху та біомеханіки експресивного жесту, від теорій музикальної та мовної інтонації до аналізу пластики слова, від перформативності висловлювання до театральної антропології і психології гри актора [4], однак пріоритетними вважають дослідження *мовної індивідуальності, креативності, елітарності*, що утворює стрижень *національно-духовної культури* [1; 10; 11; 14].

Українська лінгвоперсоналогія на сьогодні має певний теоретичний і практичний доробок у комплексному дослідженні МО [1; 6; 7; 8; 10; 11; 12; 13; 14], однак невербальний аспект відображений фрагментарно й переважно на емпіричному рівні.

Мета цієї наукової розвідки – окреслити параметри живого мовлення елітарної мовної особистості Лідії Андріївни Лисиченко як представника наукової інтелігенції харківської філологічної школи, носія енциклопедичних знань, високопрофесійного лектора й майстра шляхетної культури викладання у вищій школі. Дослідження об'єктивується в площину комунікативної компетенції, зокрема її невербальної сфери.

Інтелектуальна діяльність і мова, як відомо, – це єдине ціле, адже глибоко внутрішня, духовна, вона матеріалізується засобами мови й стає загальнодоступною [3, с. 75]. Однак ця діяльність не обмежується лише вербальними засобами. Більшість сучасних дослідників вважають, що «мовна особистість у своєму становленні проходить два основні етапи *лінгвоіндивідуаційних виявів*: 1) *зовнішньоперсональний*, коли спонтанно формовано потенціал мовних здібностей як самостановлення індивідуальності через зміцнення «Я», виділення власної основної функції та домінуючої настанови, розвиток своєрідної «маски», через яку активізується сам індивід, пристосовується до вимог соціуму; 2) *внутрішньоперсональний*, у якому найактивнішою постає «посвята у внутрішню дійсність», функційно навантаженим є поглиблене самопізнання і водночас пізнання людської природи», наголошуючи при цьому на значущості диференціювання *вербальної і невербальної* величин мовної особистості [7, с. 4].

Відповідно до академічних методик, учені виокремлюють трирівневу структуру МО як ієрархічну модель (Ю. Караулов), зокрема: 1) *вербально-семантичний*; 2) *лінгвокогнітивний*; 3) *мотиваційний рівні*, припускаючи можливість доповнення моделі *лінгвокультурологічним, етнолінгвістичним та лінгвоемоційним* [10, с. 23]. Утім, зазначимо, що без виокремлення *невербально-семіотичного рівня* як такого, що розкриває найтонші грані людської сутності, приховані потенціали, етично завальовані інтенції, характеристики МО буде неповною.

Психологи вважають, що «*сутністю поняття* [особистість] є *індивідуальність та неповторність, унікальність*, які виявляються в усталеній системі соціально значущих ознак, що характеризують індивіда як члена суспільства або члена певної соціокультурної спільноти» [10, с. 22].

Проекцію унікальності МО професора Л. А. Лисиченко спробуємо відстежити засобом аналізу її невербальної поведінки під час інтелектуального спілкування з аудиторією. Умови такого спілкування визначають відповідний стиль і культурний рівень оратора.

Оптичним параметрам невербальної комунікації надають значущості через те, що вони спроможні не тільки увиразнити сприйняття висловлювання, але й декодувати імпліцитну інформацію про мовця. Зокрема *зовнішній вигляд* визначають як такий, що створює перше враження під час зустрічі. «Зовнішній вигляд людини, зазвичай, сприймаємо через мовні характеристики. (...) Урахування характерного для кожної особистості неповторного, унікального зовнішнього вигляду та внутрішнього світу, несхожий людиновимірний індивідуальний досвід оформлення зовнішності – обов'язкова умова і складник процесу творення довершеного еталону краси в людині» [11, с. 83].

Сукупність зовнішніх ознак послуговує «цінним діагностичним – і передусім психодіагностичним матеріалом. З найдавніших часів [Аристотель, Піфагор, Квінтіліан, Цицерон, Лафатер] робилися спроби навіть створити відповідну теорію», що враховувала б зазначений параметр [22, с. 39]. Незважаючи на те, що сучасна психологія визнає *фізіогноміку* псевдонаукою, «численні спостереження з певним відсотком огріхів усе ж таки можуть використовуватися як матеріал для психологічного аналізу. (...) Обличчя людини зберігає відбитки найбільш частотних, типових для неї хвилювань і думок, [ілюструючи] схильність до тих чи тих психічних реакцій» [22, с. 51]. На підтвердження Т. Космеди наводить спогади сучасників І. Франка про зовнішність письменника, де щільно взаємодіють фізіологічні й психологічні параметри особистості, порівн.: «Перше враження: людина середнього зросту, голова з багатоповерховим чолом, сині, змучені, немов задивлені кудись очі, лице скупчене, ов'яне глибокою повагою, нерадісно стиснуті уста, що по них, як здавалося, ніколи не пробігала усмішка» і т. ін. [11, с. 82–89].

Більш логічним психодіагностичним чинником на цьому тлі вважають *одяг* та наявність у зовнішності *артефактів* (прикраси, предмети особистого вжитку, зачіска, косметика тощо), що певною мірою віддзеркалюють характер, вдачу, уподобання людини.

Зовнішня впевненість і врівноваженість професора Л. А. Лисиченко, стримана привітність у рисах обличчя, класичний стиль одягу з вишуканими елементами декору, делікатність і охайність у дрібницях – усе це давно стало не тільки предметом наслідування, але й набуло статусу наукового дрес-коду на українському мовно-літературному факультеті імені Г. Ф. Квітки-Основ'яненка Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Як відомо, античні теоретики розуміли *ораторський стиль* як сукупність засобів і прийомів, що їх використовує оратор під час складання й виголошення промови, зокрема це добір слів, їхнє розміщення і зв'язок,

з'єднування фраз, період, ритм, словесні фігури, фігури думки тощо. Вислів Сократа – «заговори, щоб я тебе побачив» – тому підтвердження.

Акустичні параметри невербальної комунікації (НК) визначають *зовнішню* (параметри просодики) і *внутрішню* (логіка мовлення, словесна дія, засоби емоційно-образної виразності) *техніку* словесної взаємодії. Мовлення професора Л. А. Лисиченко має переважно помірний *темп*, негучний *голос*, але *темброве забарвлення* надає йому виразності. Ситуативні звукові *модуляції голосу* ілюструють емоції під час власної оповіді або передачі чужого мовлення, набуваючи атрибутивних властивостей як таких, що сприяють розумінню особливостей поведінки мовця або інших людей. У соціальній психології такі когнітивні процеси називають *атрибуціями*. У когнітивній психології існує «концепція вибірковості уваги, що постулює існування перцептивного фільтра та механізму регуляції інтенсивності повідомлення й виконує роль посередника між сигналом і його вербальною обробкою. Такий «ментальний атенюатор» оперує лише фізичними властивостями повідомлення (напр., локалізацією, якістю голосу)» [21, с. 292].

Екстралінгвальні параметри НК зреалізовані в мовленні Лідії Андріївни виразною паузацією. *Пауза* – найвиразніший індивідуальний параметр мовлення професора Л. А. Лисиченко, що демонструє розважливість і поміркованість, вдумливість і послідовність, виразність і логічність, реалізує мовні стратегії і тактики, сприяє встановленню контакту й підтримує увагу у співбесіді. Міжфразові паузи іноді підкріплюються *кінетичними параметрами*, супроводжуючись поворотом голови вбік і поглядом вдалину, що може ілюструвати кілька процесів: *зосередженість думки, стратегію наголошування найбільш значущого або тактику очікування реакції*.

Кінесика в комунікативному образі професора – досить суперечливий і неоднозначний параметр. З одного боку – стриманість у рухах, академічна скучність, з іншого – жести і оптична експресія в емоційно навантажених ситуаціях, що демонструє «внутрішню психічну силу» (В. Вундт) [21, с. 37].

Виструнчена й малорухома *постава* не передбачає активного жестикулювання й не прогнозує перемішень; невисокий зріст дає змогу спиратися прямими руками об край столу. На початок промови найбільш активним кінетичним параметром виступає *контакт очима*. Попри певну статичність постаті, стриманість міміки, очі вражають рухливістю й сигнальними варіаціями. Загальновідомим фактом є те, що найменшому контролю в процесі спілкування підлягають очі, порівн.: «Очі – дзеркало душі», «Очі не брешуть» (народна мудрість). Наукою доведено, що самі очі не виражають ніяких емоцій [22, с. 197], цю функцію виконують дрібні рухи м'язів навколо очей (*тривалість погляду, ступінь розкриття вій, ступінь примруження*), що можуть сигналізувати про певну перцепцію. Асоціативно ми сприймаємо «палаючий погляд», «холодний ...», «лагідний ...», «гострий ...» і под. На психічному рівні відбувається так звана *селекція інформації* – відбір корисної інформації із сукупності наданих сигналів. Вона можлива на різних рівнях її обробки: сенсорного аналізу, вербального кодування, прийняття рішення тощо. Розрізняють периферійні й центральні механізми. До перших долучають *настановчі рухи очей, підйом та опускання повік, зміну діаметра зіниці, акомодацию очей* тощо [21, с. 480].

Палітра *окулесики* Л. А. Лисиченко різнобарвна, зокрема вирізняємо довгий *контактвстановлювальний погляд* у супроводі фрази «Друзі мої!»; *іронічний, примружений погляд* у комплексі з відповідною мімікою; *питальний погляд* із характерним розширенням очей і легким кивком головою; *ігровий погляд* (напр., удаване здивування) позиціонує широко розкриті очі. Серед них такі погляди, що супроводжують внутрішні процеси та беруть участь у когнітивно-мисленнєвій діяльності, зокрема це: *зосереджувальний* – удалину, поверх аудиторії, що визначають як зону зорових образів; *погляд пригадування, концентрації уваги* – опускання повік униз, у зону відчуттів тіла.

Міміка – також потужний засіб вираження внутрішньої експресії. У взаємодії з очима, мімічні рухи створюють своєрідні емоційні «маски», що вбирають смислому динаміку виголошеного дискурсивного матеріалу. У Л. А. Лисиченко це й *іронічна «маска»* – підняті брови, розкриті або примружені очі, часто поворот голови трохи вбік, начебто погляд «на одне око»; і відкрита й доброзичлива *посмішка* з веселим і ширим поглядом. Засобами міміки Лідія Андріївна з неабиякими акторськими здібностями може передавати словесні образи, особливо, коли ці образи іронічні. Колеги по кафедрі пам'ятають прочитані напам'ять строфи віршів, рядки з пісень, маленькі епіграми.

Індивідуальною властивістю професора є *манера омовлення жартів* – після іронічно висловленого й виразно проілюстрованого перед слухачами, вона відвертає усміхнене обличчя вбік, спрямовує погляд поверх аудиторії, триває очікувальна пауза, розрахована на реакцію аудиторії. Як правило, реакція буває миттєвою.

Під час наукового спілкування з аудиторією Л. А. Лисиченко використовує нечисленні, але досить *виразні рухи* – зовнішній вияв внутрішнього емоційного стану людини (рухи тіла, жести). «*Жест* (від фр. *Geste*) – виразний рух рукою як засіб увиразнення й уточнення мовленнєвої комунікації; належить до категорії пантоміміки. Розрізняють *вказівні, ілюстративні та виразальні жести*. Перші вказують на предмет, другі зображають його, треті – виражають емоційно-вольовий стан» [21, с. 146]. Розрізняють *жести відкритості й закритості* з відповідною смисловою розв'язкою – перший різновид використовують більшою мірою *екстраверти*, другий, навпаки, – *інтроверти*. Характерною особливістю жестикулювання професора є *відкритість*: долоня переважно спрямована до аудиторії, пальці то збираються, то розкривають долоню під час ілюстрації виголошеного.

Якщо *ілюстратори* – це рухи, що виокремлюють та зображають те, що вербалізується (вони безпосередньо пов'язані з мовою), то *регуляторами* вважають рухи, що встановлюють, підтримують та регулюють діалог – як *вербальний*, так і *невербальний*. Прикладами регулятивних жестів є *кивки головою*, мімічні аналоги кивків типу *розплющування й заплющування очей* (...) окремі *рухи голови ший, очей і рук* [регулятори «*крапкового*» (*points*) типу] тощо [16, с. 125–126].

Аудиторному мовленню Л. А. Лисиченко притаманні такі *регуляторні рухи*, як *підтверджувальний кивок головою* (так, ні), *наголошування кивком голови найбільш значущих слів, увиразнювальний нахил головою вбік*

(наголошування деталей), *розподільні рухи головою* (кінетичне членування фрази кивками голови в супроводі *виразного погляду* на 2–3 напрямки в аудиторію).

Із відповідною метою професор використовує жести руками, зокрема це: *жести-регулятори* – *жест наголошування* (рука з вказівним пальцем вгору), *жест розмежування* (прямою долонею однієї руки на дві частини або двома руками в різні боки); *жест спрямування дії*, або *вказівний* (прямою долонею або рукою з напіврозпрямленими пальцями вказує напрямком); *жести-ілюстратори* – *перелічувальний жест* (загини пальців на 1, 2, 3...), *жест обґрунтування* (притискувальний рух розкритою рукою вниз), *жест актуалізації* (збирання пальців у пучку), серед *виражальних жестів*: *жест пригадування* (торкання вказівним пальцем кінчика носа); *жест задоволення* (почісування кінчика носа та верхньої губи по кутках).

Для актуалізації важливої (наукової або соціальної) інформації може бути використаний *комплекс жестів*: *жест концентрації уваги* (вказівний палець до лоба між бровами по носовому ребру або торкання кінчика носа) і після нього – жестовий розподіл інформації, її розмежування рукою (*розмежувальні, розподільні жести*).

Унаслідок спостереження за комунікативною поведінкою реципієнта в процесі наукового спілкування встановлено, що жестикулювання активізується в певних ситуаціях, переважно це під час: а) виголошення інформації, що викликає осуд, обурення або негативне ставлення; б) омовлення процесів перебігу подій або часу; в) роз'яснення інформації (використовуються *жести локалізації* – створення певного «*крапкового*» *малюнка* в повітрі або на столі).

Комплексна *теорія моделей комунікації* спрямована, як відомо, на дослідження діяльнісного аспекту мови з урахуванням соціальних, психічних, культурологічних чинників з метою забезпечення можливості моделювання процесу реалізації комунікативної функції мови, що традиційно вважається найважливішою [18, с. 70].

На основі когнітивно-лінгвістичного та когнітивно-психологічного підходів дослідження комунікативних компетентностей Л. А. Лисиченко виявлено, що *індивідуальний невербальний стиль* професора репрезентований у площині *універсальної лінгвістичної моделі дискурсу* (А. Леонтьєв) відповідними рівнями, зокрема *взаємодією вербальних і невербальних одиниць у синтезі цілісного висловлення, їхньою референтною співвіднесеністю, відповідністю категорійних значень прагматичним смислам*.

Продемонстрована методика актуалізує ідею виокремлення *невербально-семіотичного рівня в структурі МО* як такого, що поглиблює теорію мовної особистості загалом і лінгвоперсоналогії зокрема. Перспективним напрямком роботи вважаємо створення системного опису елітарних мовних особистостей *харківської наукової школи*, починаючи від О. Потебні, Л. Булаховського, Ю. Шевельова до визначних учених сьогодення – С. Дорошенка, К. Голобородька, В. Калашника, Т. Космеди, О. Маленко, А. Нелюби, О. Олексенко та ін., що дасть змогу виокремити відповідні стилі, схарактеризувати національні невербальні ознаки українських науковців.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Голобородько К. Ю.** Ідіостиль Олександра Олеся : лінгвокогнітивна інтерпретація : [моногр.]. Харків : ХІФТ, 2010. 527 с.
2. **Голубовська І. О.** Мовна особистість як лінгвокультурний феномен. *Studia Linguistica*. 36 наук. пр. Київ, 2008. Вип. 1. С. 25–33.
3. **Гумбольдт В. фон.** О различии строения человеческих языков и его влияния на духовное развитие человечества / Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию : пер. с нем.; общ. ред. Г. В. Рамишвили; послесл. А. В. Гулыги и В. А. Звезгинцева. Москва: Прогресс, 2000. С. 37–197.
4. **Живое слово: логос – голос – движение – жест** : Сборник статей и материалов / Сост., отв. ред. В. В. Фещенко; Москва: Новое литературное обозрение, 2015. 480 с.
5. **Живое слово науки** : Очерки об ученых-лекторах. Москва: Знание, 1981. 224 с. (Методика лекторского мастерства и ораторского искусства).
6. **Загнітко А. П.** В емоційному слові обґрунтованість теорії / Космеда Тетяна Анатоліївна. Біобібліографічний покажчик / упор. : проф. І. Кочан, проф. А. Горнятко-Шумилович, Познань: Коло (Дрогобич), 2017. с. 15–19.
7. **Загнітко А.** Теорія лінгвоперсоналогії : [моногр.]. Вінниця: Нілан-Лтд, 2017. 136 с.
8. **Космеда Т. А.** Дискурсивні слова як центр комунікативної стратегії вченого і педагога у проекції на мовну особистість А. П. Загнітка. *Лінгвістичні студії : зб. наук. пр.* Донец. нац. ун-т ; наук. ред. А. П. Загнітка. Донецьк : ДонНУ, 2010. Вип. 20: На честь 55-річчя проф. А. П. Загнітка. С. 205–210.
9. **Космеда Т. А.** Елітарність педагогічного дискурсу викладача вищої школи. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. Вип. 50. Львів, 2010. С. 98–105.
10. **Космеда Т. А.** Ego і Alter Ego Тараса Шевченка в комунікативному просторі щоденникового дискурсу : [моногр.]. Дрогобич : Коло, 2012. 372 с.
11. **Космеда Т.** Комунікативна компетенція Івана Франка: міжкультурні, інтерперсональні, риторичні виміри : [моногр.]. Львів : ПАІС, 2006. 326 с.
12. **Космеда Т. А.** Коммуникативная компетенция Л. В. Щербы : штрихи к портрету (на материале воспоминаний об ученом). *Мова*. Одеса: Астропринт, 2012. Вип. 18. С. 5–10.
13. **Космеда Т. А.** Наукова розвідка І. Франка «Вишукане красномовство» («*Vel parlar gentil*») кризь поліпарадигмальну призму сучасної лінгвістики. *Франкознавчі студії*. – Випуск п'ятий / Є. Пшеничний (головн. ред.), Л. Винар та ін. Дрогобич, 2012. С. 119–126.
14. **Космеда Т. А., Осіпова Т. Ф., Піддубна Н. В.** Степан Руданський: феномен моделювання «живого» мовлення українців» : [колект. моногр.]. Харків-Познань, 2015. 312 с.
15. **Кочеткова Т. В.** Проблема изучения языковой личности носителя элитарной речевой культуры (обзор). *Вопросы стилистики*. Вип. 26. *Язык и человек*. Саратов, 1996. С. 14–25.
16. **Крейдлин Г. Е.** Невербальная семиотика : Язык тела и естественный язык: [моногр.]. Москва : Новое литературное обозрение, 2002. 592 с.
17. **Леонтьев А. А.** Универсально-сопоставительная лингвистика / Язык: теория, история, типология / под. ред. Н. С. Бабенко. Москва, 2000. С. 210–213.
18. **Олешков М. Ю.** Моделирование коммуникативного процесса : [моногр.]. Нижнетагил. гос. соц.-пед. акад. [и др.]. Нижний Тагил, 2006. 336 с.
19. **Потебня А. А.** Слово и миф. Москва: «Правда», 1989. 624 с.
20. **Сиротинина О.** Основные критерии хорошей речи / Хорошая речь : [сборник науч. трудов]. Саратов, 2001.
21. **Современный психологический словарь** / сост. и общ. ред. Б. Г. Мещеряков, В. П. Зинченко. СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2007. 634 с.
22. **Современный язык жестов** / авт.-сост. И. Н. Кузнецов. Москва : АСТ; Минск: Харвест, 2010. 448 с.

Осіпова Тетяна Федорівна – кандидат філологічних наук, доцент, докторант кафедри української мови, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. Вул. Валентинівська, 2, м. Харків, 61168, Україна.

tel.: +38 095 550 05 01

E-mail: : ostaniya1967@gmail.com

http://orcid.org/0000-0003-2899-2606

Osipova Tetiana Fedorivna – Ph.D in Philology, Associate Professor, Doctoral Student, Ukrainian Language Department, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. Valentynivska Str., 2, Kharkiv, 61168, Ukraine.